

Дорошенко А. Ю.
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»,
студентка магістерської програми
2 р. н. «Економіка»

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одним із найбільш значущих джерел формування та впровадження інновацій є малі інноваційні підприємства. Саме ці підприємства забезпечують більшу частину нововведень, а також відіграють важливу роль у економічному зростанні держави. Інноваційна діяльність малих підприємств має певні особливості, що є як перевагами, так і недоліками порівняно з більшими організаційними формами бізнесу. Важливо дослідити та вивчити позитивні аспекти, методи та способи вирішення економічних проблем малих інноваційних підприємств, що дозволить розробити рекомендації для активізації інноваційної діяльності таких підприємств і, отже, сприяти інноваційному розвитку економіки України.

Малі інноваційні підприємства відіграють істотну роль в економіці розвинених країн та країнах, що розвиваються. Дослідження показують, що малі інноваційні підприємства мають значні переваги порівняно з великим бізнесом. У розвинених країнах вони забезпечують приблизно половину усіх нововведень оскільки відрізняються високою гнучкістю і пристосованістю до ринкових вимог, оперативністю реагування на зміни попиту і структурні перетворення в економіці. За деякими оцінками, такі підприємства витрачають на третину менше часу на розробку і доведення до ринку нового продукту в порівнянні з великими підприємствами. Важливою перевагою малих інноваційних підприємств є і те, що вони здійснюють розробки головним чином на перших етапах інноваційного процесу, а це означає порівняно невеликі витрати (за деякими оцінками вони становлять близько 2 % від загальної суми) [4, с. 260].

Варто зазначити, що поруч з перевагами малий бізнес має і недоліки порівняно з великими та середніми підприємствами, які стримують його інноваційну активність, а саме [3, с. 226]:

- низький професійний рівень менеджменту;
- незначні можливості зовнішнього фінансування, зокрема кредитування;
- обмежені можливості диверсифікації виробничого профілю;
- високий рівень ризику в підприємницькій діяльності, незначний рівень поділу праці і спеціалізації робочих місць;
- обмежені можливості задоволення масштабного попиту;
- персоніфікована відповідальність за фінансові результати.

Мале підприємство вважається інноваційно активним, якщо йому притаманні такі характеристики [2, с. 249; 7, с. 225; 1]:

- 1) розроблення і просування на ринки нових продуктів і передових технологій;
- 2) висока частка науково-дослідних і конструкторських робіт для створення нових конкурентоспроможних продуктів і послуг;
- 3) масштабний вплив інновацій, нових виробів і передових технологій на прибуток малих підприємств;
- 4) висока частка інвестицій у науково-дослідний сектор і пов'язане з ним оновлення виробництва;
- 5) значна частка наукових та інженерно-технічних робітників у загальній кількості персоналу малих підприємств;
- 6) значна частка наукового, лабораторного і випробувального обладнання в основних фондах цих підприємств, високий рівень ризику, пов'язаного зі здійсненням інноваційних проектів.

Велика частка малих форм організації бізнесу у загальному обсязі інноваційно активних підприємств зумовлена перевагами їх порівняно з великими чи середніми підприємствами. Це зокрема [2, с. 249; 1]:

- відсутність бюрократизму в розгляді різного роду управлінських питань;
- готовність до ризику, швидка апробація висунутих оригінальних пропозицій;
- через обмеженість фінансових коштів малий бізнес зацікавлений у прискореному розробленні технічних проектів;
- коротка тривалість інноваційного циклу;
- прямі і персональні контакти з партнерами;
- висока мотивація праці;
- низький рівень непрямих витрат;

- такі підприємства не вимагають значних інвестицій і залучення значних матеріальних, трудових та енергетичних ресурсів.

Вважається, що основною проблемою є саме можливості зовнішнього фінансування діяльності малого інноваційного підприємства. Переважна більшість інноваційних проєктів на такому типі підприємств фінансуються за кошти самих власників. В такому випадку важливим є проведення попереднього дослідження та оцінка результативності інноваційної розробки і прийняття рішення щодо доцільності вкладення коштів саме у цей проєкт.

Малі інноваційні підприємства відіграють важливу роль в умовах сучасної світової економіки. У своїй діяльності малі інноваційні підприємства мають як переваги (гнучкість, мобільність, прямий контакт з клієнтами, готовність до ризику, висока мотивація тощо), так і недоліки (фінансові проблеми, обмеженість диверсифікації та масштабного виробництва, низький професійний рівень керівництва тощо) порівняно з іншими більшими організаційними формами підприємств. Підвищення ефективності діяльності та подолання недоліків малих інноваційних підприємств залежить від посилення організаційної, інформаційної та економічної підтримки з боку держави.

Література

1. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. Г. Васильців, О. І. Іляш, Н. Г. Міценко ; за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. – К.: Знання, 2013. – 46 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1212110860954/ekonomika/innovatsiyi_malomu_biznesi_klasifikatsiya_innovatsiyna_diyalnist_malogo_pidpriyemstva.
2. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки [Текст]: навч. посіб. / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
3. Стельмашук А. М. Державне регулювання економіки [Текст: навч. посіб. / А. М. Стельмашук. – Тернопіль : Економічна думка, 2000. – 315 с.
4. Шевченко О. М. Малі інноваційні підприємства: сутність, сучасні тенденції та перспективи розвитку в Україні / О. М. Шевченко, А. В. Шикіло // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 81. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2014. – С. 257–269.